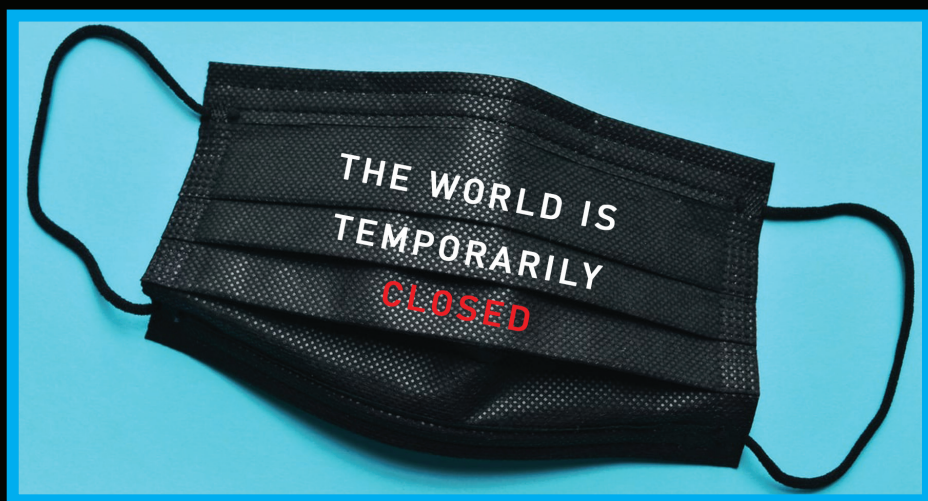

MARIAN GORYNIA

ŚWIAT W OBLICZU PANDEMII

ŚWIAT
W OBLICZU
PANDEMII

Książkę tę dedykuję moim wnukom:

Nelusi, Asi, Laurze, Jasiowi i Zosi.

Oby nie musiały doświadczać następnych pandemii.

ŚWIAT W OBLICZU PANDEMII

MARIAN GORYNIA

*Profesor dr hab. nauk ekonomicznych, pracownik naukowo-dydaktyczny
w Instytucie Gospodarki Międzynarodowej
Uniwersytetu Ekonomicznego w Poznaniu*

ORAZ

**PIOTR BANASZYK, WALDEMAR BUDNER, BARBARA JANKOWSKA,
KATARZYNA MROCZEK-DĄBROWSKA I PIOTR TRĄPCZYŃSKI**

Wydanie publikacji dofinansowane przez World Trade Center Poznań Sp. z o.o.

© Copyright do wydania polskiego CeDeWu Sp. z o.o.

Wszelkie prawa zastrzeżone.

Zabronione jest kopiowanie, przetwarzanie i rozpowszechnianie w jakimkolwiek celu oraz postaci bez pisemnej zgody Autorów i Wydawcy.

Wydawnictwo CeDeWu oraz Autorzy dołożyli wszelkich starań, aby treści zawarte w niniejszej publikacji były kompletne i rzetelne. Nie biorą jednak odpowiedzialności za ich wykorzystanie ani za związane z tym ewentualne naruszenie praw autorskich oraz za skutki działań wynikłe z wykorzystania informacji zawartych w książce.

Zdjęcie (grafika) udostępnione dzięki: freepik.com

Projekt okładki: Agnieszka Natalia Bury

Redakcja i DTP: CeDeWu Sp. z o.o.

Wydanie I, Warszawa 2021

ISBN 978-83-8102-538-6

EAN 9788381025386

Wydawca: CeDeWu Sp. z o.o.

00-680 Warszawa, ul. Żurawia 47/49

e-mail: redakcja@cedewu.pl

Redakcja wydawnictwa: (48 22) 374 90 20; (48 22) 374 90 22

Księgarnia CeDeWu.pl

00-680 Warszawa, ul. Żurawia 47

Tel.: (48 22) 396 15 00; (48 22) 396 15 01

www.cedewu.pl

Made in Poland

Spis treści

Wstęp	7
Marian Gorynia, <i>Jak poradzić sobie z koronawirusem</i>	9
„Rzeczpospolita” z dn. 2.04.2020 r.	
Marian Gorynia, <i>Koronawirus niejeden ma wymiar</i>	15
„Rzeczpospolita” z dn. 8.04.2020 r.	
Marian Gorynia, <i>Globalizacja po pandemii</i>	19
„Rzeczpospolita” z dn. 28.04.2020 r.	
Marian Gorynia, <i>Przyszłość globalizacji</i>	29
„Rzeczpospolita” z dn. 7.05.2020 r.	
Marian Gorynia, <i>Czy COVID-19 zmieni gospodarkę i nasze o niej myślenie</i>	33
„Rzeczpospolita” z dn. 23.05.2020 r.	
Marian Gorynia, <i>Świat po pandemii: zwycięzcy i przegrani</i>	37
„Dziennik Gazeta Prawna” z dn. 29.05.2020 r.	
Marian Gorynia, <i>Co nas czeka po COVID-19</i>	41
„Rzeczpospolita” z dn. 29.05.2020 r.	
Waldemar Budner, Marian Gorynia, <i>Przestrzenny wymiar pandemii w Polsce – co dalej?</i>	47
„Rzeczpospolita” z dn. 29.06.2020 r.	
Piotr Banaszyk, Marian Gorynia, <i>Czym zastąpić zysk</i>	53
„Rzeczpospolita” z dn. 20.07.2020 r.	
Marian Gorynia, Barbara Jankowska, <i>Co lepsze: konkurencja czy kooperacja?</i>	57
„Rzeczpospolita” z dn. 17.08.2020 r.	

Piotr Banaszyk, Marian Gorynia, <i>Pandemia COVID-19 a konkurencyjność przedsiębiorstwa</i>	61
„ICAN Management Review” z dn. 1.08.2020 r.	
Marian Gorynia, Piotr Trąpczyński, <i>Jak COVID wpływa na inwestycje zagraniczne</i>	71
„Rzeczpospolita” z dn. 20.10.2020 r.	
Marian Gorynia, Katarzyna Mroczek-Dąbrowska, <i>Brexit w cieniu pandemii</i>	75
„Rzeczpospolita” z dn. 3.11.2020 r.	
Marian Gorynia, Piotr Trąpczyński, <i>Ostrożny optymizm polskich przedsiębiorców</i>	79
„Rzeczpospolita” z dn. 21.01.2021 r.	
Marian Gorynia, <i>COVID-19 i nowa normalność</i>	83
„Rzeczpospolita” z dn. 29.01.2021 r.	
Marian Gorynia, Katarzyna Mroczek-Dąbrowska, <i>Dwa szoki, które się przeplatają</i>	87
„Rzeczpospolita” z dn. 31.03.2021 r.	
Marian Gorynia, <i>Racjonalność i pandemia</i>	91
„Rzeczpospolita” z dn. 27.04.2021 r.	
Marian Gorynia, <i>Pandemia COVID-19, nowa normalność i Poznań</i>	97
Debaty Poznańskie – Debata I: Poznań wobec pandemii, grudzień 2020 r.	
Pandemia COVID-19, nowa normalność i Poznań	
Marian Gorynia, <i>Praktyczna filozofia pandemii</i>	105
„Rzeczpospolita” z dn. 3.06.2021 r.	
Waldemar Budner, Marian Gorynia, <i>Czy nowa popandemiczna normalność zmieni nasze miasta?</i>	111
„Rzeczpospolita” z dn. 30.06.2021 r.	
Marian Gorynia, <i>Dokąd zmierzają nauki ekonomiczne</i>	117
„Rzeczpospolita” z dn. 5.08.2021 r.	
Zakończenie	123

Wstęp

Niniejsza książka jest zbiorem tekstów powstałych w okresie od marca 2020 roku do czerwca 2021 roku. Część z tych tekstów to opracowania autorskie, napisane indywidualnie. Drugą część stanowią publikacje zespołowe pisane wraz z Koleżankami i Kolegami z Uniwersytetu Ekonomicznego w Poznaniu, których każdorazowo zapraszałem do współpracy polegającej na szczegółowym rozpracowaniu określonego zagadnienia. W ten sposób powstał zbiór składający się z 27 rozdziałów. W tym miejscu składam moim Współautorom wyrazy wdzięczności za owocną i skuteczną współpracę.

Prezentowane teksty powstawały bez jakiegoś szczególnego zamysłu, planu. Tworzone były spontanicznie w odpowiedzi na pojawiające się kolejne aspekty pandemii COVID-19. W niniejszym tomie zostały ułożone w kolejności chronologicznej, według dat ich powstania i opublikowania.

Jak pamiętamy, pandemia COVID-19 nadciągnęła do Polski z początkiem marca 2020 roku. Jej oficjalnie potwierdzone początki sięgają natomiast jesieni 2019 roku i kojarzą się z chińskim miastem Wuhan. Wokół genezy pandemii narosło wiele sporów i z pewnością będą się toczyć na ten temat dalsze dyskusje. Kwestia ta została szerzej podjęta w kilku miejscach książki.

W odniesieniu do pojawienia się pandemii konfrontują się dwie narracje. Pierwsza, odwołująca się do metafory „czarnego łabędzia”, wskazuje na jej nieprzewidywalność i olbrzymie negatywne skutki dla całej cywilizacji ziemskiej. W ramach tej narracji pandemia rozpatrywana jest jako zjawisko ze świata niepewności, z dużym piętnem pierwiastka emocjonalnego. Druga narracja odwołuje się do kategorii z większym udziałem elementów racjonalnych. Wskazuje na możliwości szacowania prawdopodobieństwa wystąpienia zarazy, chociażby na podstawie przesłanek historycznych. W tej narracji wykorzystywana jest figura retoryczna „białego łabędzia”.

Muszę przyznać, że powyższe rozróżnienie ma dla mnie szczególne znaczenie. Od doświadczonego naukowca można by oczekiwać orientacji w kierunku narracji tego drugiego w kolejności typu. Jednak moja osobista, indywidualna percepcja pandemii COVID-19 daleko odbiegała od wzorca racjonalnego. Przez

pierwsze dwie dekady marca dominowały u mnie poczucie zaskoczenia, przerażenia, zagrożenia, bezsilności wobec nieznanych potencjalnych rozmiarów negatywnych konsekwencji, a także niewiedzy odnośnie do czasu trwania pandemii. Znajomość podręcznikowego rozróżnienia pomiędzy niepewnością a ryzykiem wskazywała na adekwatność tego pierwszego określenia. Co więcej, za zasadnością tego rodzaju spontanicznej percepcji zachodzących wydarzeń przemawiała także znaczna rozbieżność przedstawianych w mediach sądów na temat pochodzenia koronawirusa.

Dopiero po upływie 2-3 tygodni od początku pandemii w Polsce stać mnie było na powrót do bardziej chłodnego i trzeźwego spojrzenia na rozwijającą się sytuację. Jako naukowiec zacząłem sobie zadawać pytania: jak poradzić sobie z koronawirusem? jak podejść do niego z naukowego punktu widzenia? Ponadto dodatkowy impuls skłaniający do takiego podejścia nadszedł z dziennika „Rzeczpospolita”, w którym wcześniej wielokrotnie miałem okazję publikować moje teksty – pan Redaktor Krzysztof Kowalczyk zachęcał do zabierania głosu w sprawie gospodarczych aspektów kryzysu sanitarnego. Właśnie wtedy pojawiła się myśl, że w punkcie wyjścia należałoby „ogarnąć” intelektualnie pandemię, wskazując na wielość jej wymiarów, całościowość, kompleksowość oraz konieczność podejścia systemowego i interdyscyplinarnego. Już wtedy zatem pojawiło się u mnie przekonanie o preferencji dla podejścia całościowego kosztem głębokości ujęcia i szczegółów analizy poszczególnych aspektów pandemii.

Przyjęte podejście zaowocowało powstaniem silnych fundamentów intelektualnych pod dalsze szczegółowe rozważania, dotyczące wybranych płaszczyzn, poziomów i aspektów głównie ekonomicznych, ale nie tylko wymiarów pandemii.

Warto także podkreślić, że przyjęte założenia poznawania fenomenu pandemii niejako automatycznie zaowocowały odrzuceniem postawy koronawirusowego negacjonizmu. W tej kwestii ani przez moment nie miałem najmniejszych wątpliwości. W moim przekonaniu nie ma bowiem miejsca na relatywizowanie znaczenia gospodarczych skutków pandemii w obliczu realnego zagrożenia zdrowia i życia ludzi. Upływ kilkunastu miesięcy pandemii nie wpłynął na jakąkolwiek zmianę zdania w tej kwestii.

W obliczu ogromnych strat ludzkich i gospodarczych na usta ciśnie się zestaw prostych i podstawowych pytań. Czy można tego było uniknąć? Jak to się stało, jak do tego doszło? Co dla ludzkości wynika z poprzednich pandemii i co może wyniknąć z tej na przyszłość?

Pracownik naukowo-dydaktyczny w Instytucie Gospodarki Międzynarodowej Uniwersytetu Ekonomicznego w Poznaniu. Specjalizuje się w problematyce badawczej obejmującej konkurencyjność przedsiębiorstwa, strategię przedsiębiorstw w biznesie międzynarodowym, strategię inwestorów zagranicznych w Polsce, ekspansję firm polskich na rynki międzynarodowe, mezoekonomię, politykę wspierania konkurencyjności, a także metodologię i filozofię nauk ekonomicznych. Autor licznych publikacji z zakresu wskazanej problematyki badawczej.

W latach 2008-2016 rektor Uniwersytetu Ekonomicznego w Poznaniu. Przewodniczący Konferencji Rektorów Uczelni Ekonomicznych w kadencji 2012-2016. Członek (2011-2013; 2017-2020) i wiceprzewodniczący (2017-2020) Centralnej Komisji do spraw Stopni i Tytułów. Członek i wiceprzewodniczący Rady Doskonałości Naukowej w kadencji 2019-2023. Członek Komitetu Nauk Ekonomicznych Polskiej Akademii Nauk (od 2003 r.). Przewodniczący Rady Naukowej Polskiego Towarzystwa Ekonomicznego. Doctor honoris causa Uniwersytetu w Białymstoku.

e-mail: marian.gorynia@ue.poznan.pl ORCID: 0000-0002-7633-824

O pandemii przed jej niespodziewanym wybuchem nie pisał, co zrozumiałe, prawie nikt. Potem, gdy nas okrutnie zaatakowała, pisze wielu, ale niewielu czyni to z takim merytorycznym zacięciem i znajomością rzeczy jak Profesor Marian Gorynia i jego Współautorzy. Najważniejszym atutem prezentowanych rozważań jest interdyscyplinarne ujęcie problemów, Autorzy sięgają bowiem w analizach i wnioskach nie tylko do ekonomii, lecz również do innych nauk społecznych. Ten tom – choć skromny objętościowo, ale za to obfity w treści – udziela sporo odpowiedzi na nurtujące nas pytania i inspirować do przemyśleń o tym, co nas czeka dalej.

Prof. Grzegorz W. Kołodko

To dobrze, że Profesor Marian Gorynia, jeden z najwybitniejszych polskich ekonomistów, nie boi się trudnych, ryzykownych tematów, takich jak pandemia. Bardzo wielu Jego kolegów na całym świecie pochowało się bowiem w swoich wieżach z kości słoniowej, pozostawiając pole politykom i szarlatanom. Gorynia obraca się w tym królestwie uogólnionej niepewności z imponującą swobodą. Wynika ona z odwagi, z jaką penetruje dokonania innych nauk społecznych, oraz z międzynarodowej perspektywy Jego rozważań. Teksty zebrane w jeden niewielki tomik czyta się świetnie, bo Autor opanował wymagającą sztukę prostego wykładu rzeczy trudnych i niejednoznacznych.

Prof. Andrzej Krzysztof Koźmiński

Książka jednego z najbardziej znanych polskich ekonomistów jest zbiorem felietonów pisanych w czasie pandemii. Zbiorem felietonów godnych polecenia i ważnych trojako. Po pierwsze, stanowi systemową analizę tego, jak pandemia dotykała i dotyka społecznego, ekonomicznego, politycznego, a nawet urbanistycznego wymiaru funkcjonowania świata i Polski. Po drugie, pokazuje dobitnie, jak pandemia obnażyła słabości obecnego modelu porządku międzynarodowego oraz koncepcji efektywności i racjonalności ekonomicznej na poziomie państw i przedsiębiorstw. Po trzecie, analizuje jeden z najważniejszych efektów pandemii – zrozumienie, jak ważne jest wbudowanie w systemy społeczno-gospodarcze rezylencji, czyli zdolności do radzenia sobie z sytuacjami kryzysowymi.

Prof. Krzysztof Oblój

Recenzowana praca jest głównie dziełem prof. Mariana Goryni, który jest inicjatorem przygotowania tej publikacji w obecnej postaci, wyłącznym autorem 12 rozdziałów i współautorem pozostałych, a także autorem wstępu i zakończenia. Jest to więc dzieło autorskie tego cenionego ekonomisty, badacza i nauczyciela akademickiego.

Prof. Jerzy Wilkin

CEDEWU.PL

+48 (22) 396 15 00
zamawiam@cedewu.pl

ISBN 978-83-8102-538-6

CENA 51 zł